

DOI: 10.5281/zenodo.3835789

UDC: 330.1: 658.11

JEL: L26, M29, N01

CONCEPTUAL PRINCIPLES AND EPISTEMOLOGY OF BUSINESS DEVELOPMENT AS A SOCIO-ECONOMIC PHENOMENON

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ І ГНОСЕОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЯВИЩА

Volodymyr Y. Filippov, PhD, docent of the Management Chair
Odessa national polytechnic university, Odessa, Ukraine

ORCID: 0000-0003-4429-7582

E-mail: v.filippov@opu.ua

Recieved 10.12.2019

Філіпов В.Ю. Концептуальні засади і гносеологія розвитку підприємництва як соціально-економічного явища. Науково-методична стаття.

У підприємницькій субкультурі заохочуються будь-які нововведення, які максимально виявили себе у відповідній сфері діяльності. Офіційна система норм ґрунтується на організаційній структурі держави та на офіційній ідеології, де індивід функціонує рутинно, праця підлягає регламентації та кількісній оцінці, система орієнтована на слухняність і посередність, а в неформальній системі праця ґрунтується на ініціативі, творчому підході, самостійній постановці та вирішенні завдань.

У статті наведено консолідований ретроспективний аналіз еволюції понятійно-категорійного апарату терміну «підприємництво» до сучасних українських реалій. Доведено, що складно знайти таке визначення підприємництва, яке могло б відображати всі особливості, як у суспільній свідомості населення країни, так і в господарському житті.

Обґрунтовано, що: сукупність визначень поняття «підприємництво» можна представити, як практичну діяльність та з урахуванням реалій сьогодення передбачається ще й наявність у підприємця базових знань з економіки, управління і організації виробництва в умовах ринку.

Ключові слова: концептуальні засади, гносеологія, підприємництво, розвиток, соціально-економічне явище, понятійно-категорійний апарат, сталий розвиток, семантичне коло, концепт, парадигма, генезис, систематизація

Filippov V. Y. Conceptual principles and epistemology of business development as a socio-economic phenomenon. Scientific and methodical article.

In the business subculture, any innovations are encouraged, the maximum expression of themselves in the relevant field of activity. The official system of norms is based on the organizational structure of the state and the official ideology, where the individual operates routinely, work is subject to regulation and quantification, the system is focused on obedience and mediocrity, and in the informal system work is based on initiative, creativity, self-determination.

The article presents a consolidated retrospective analysis of the evolution of the conceptual and categorical apparatus of the term "entrepreneurship" to modern Ukrainian realities. It is difficult to find such a formulation of the category of "entrepreneurship", which could reflect all the features, both in the public consciousness of the population and in economic life.

Thus, the set of defined concepts of "Entrepreneurship" can be represented as a practical activity, and taking into account the realities of today, along with this, the entrepreneur is also expected to have basic knowledge of economics, management and organization of production in market conditions.

Key words: Conceptual principles, epistemology, entrepreneurship, development, socio-economic phenomenon, conceptual and categorical apparatus, sustainable development, semantic circle, concept, paradigm, genesis, systematization.

Процес формування сучасних підходів до визначення сутності підприємницької діяльності поділяється на дві групи. Перша група вважає, що підприємництво та бізнес – поняття ідентичні, а друга група, що бізнес – поняття більш широке, ніж підприємство та охоплює всі відносини, що виникають між учасниками ринкової економіки, а підприємництво – активний елемент бізнесу та особливий тип господарювання. Якщо брати широке тлумачення поняття «підприємництво», то можна з'ясувати, що це – конкретний тип господарського функціонування, якому властиві наступні характеристики:

- інноваційність, оскільки, зазвичай, це – процес пошуку нових рішень, новаторських ідей;
- ризикованість, але ризики прораховані;
- адаптованість та використання новітніх розробок;
- спрямованість певної цілі на повзятливість.

Проте дослідники жодної з груп не проводили комплексне дослідження еволюцію базового понятійно-категорійного апарату підприємництва і дотичних дефініцій розвитку підприємництва у сукупності із іншими елементами (прототипами) семантичного кола, такими як: підприємництво, підприємець, підприємницька діяльність, розвиток підприємництва. Тому дослідження у цьому напрямку набуває актуальності, а проблема відсутності визначення категорії «підприємництво» з позиції гносеології його розвитку залишається відкритою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вітчизняні та сучасні дослідники визначають, передусім, функціональну спрямованість підприємництва, як головної складової загальної дефініції цього визначення. І це вірно, оскільки найголовнішою метою підприємця або явища «підприємство» є отримання результату.

Слід визначити, що сьогодні наукова спільнота велике значення надає не дослідженню понятійно-категорійного апарату визначення підприємництва, а розв'язанню конкретних проблем у певних сферах діяльності. Так дослідженню концептуальних засад розвитку підприємництва як соціально-економічного явища присвятили дуже багато авторів: Боголюбов В.М. [1], Буркинський Б.В., Ватченко О.Б. [2], Герасимчук З.В. [3], Гражевська Н.І. [4], Гречко Т.К. [5], Данилишин Б.М. [6], Зайцева Л.О. [7], Ільченко В.М., Клименко М.О., Куценко В.І., Лісовський С.А., Мельник Л.Г., Оробець І.В. [8], Осипов В.М., Поліщук В.Г., Прилипка В.А., Романюк С.А., Руденко Л.Г., Савків У.С. [9], Свистун К.О. [10], Тихоненко Д.Н. [11], Філіппова С.В. [12], Харічков С.К. [13], Черкасова С.О., Яциковський Б.І. [14] та ін.

Але досі не вистачає чітко сформульованої гносеології розвитку підприємництва як категорії і тільки отриманий досвід покоління, допоможе визначити сутність цього явища та відповідної дефініції.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Узагальненню концептуальних засад розвитку підприємництва через гносеологію приділяється достатньо уваги зі сторони науковців. Але, хоча еволюція понять «підприємець» та «підприємство» вже зазнавали вивчення у минулі роки, феномен «розвитку підприємництва» постійно адаптується до нових умов та трендів. Тобто вивченню постає не тільки сама термінологія, але й її оточення. Такий підхід можна вважати авторським, оскільки інші дослідники зазвичай розглядають тільки окремі поняття або невелику кількість його угруповань.

Метою статті є аналіз та узагальнення концептуальних засад і основних підходів до розвитку підприємництва як соціально-економічного явища за умов сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження

Перехід до ринкової економіки сутнісно розширив поняття економічних ресурсів або факторів, що використовуються в процесі виробництва. Поряд з землею, капіталом, працею – класичними економічними ресурсами – в умовах ринку важливим ресурсом є здатність до підприємництва.

Внаслідок цих змін зміст поняття «підприємство» постійно змінюється, хоча основними факторами впливу завжди залишаються: діюча в певний період політична система, рівень розвитку науки і техніки, зміна форм організації виробництва та його масштабованості, поточна ринкова ситуація, обіг коштів на цьому ж ринку, культура й освіта рівня населення. Цій перелік можна доповнити ще іншими факторами, але саме ці є ключовими.

Дослідження концептуальних засад та гносеології розвитку підприємництва як соціально-економічного явища виявило багато факторів, які впливають на становлення інноваційно-інформаційної економіки сталого розвитку. Еволюція понятійно-категорійного апарату підприємництва набула логічного продовження в напрямку усвідомлення дефініцій, дотичних розвитку підприємництва та їх адаптації до реалій становлення інноваційно-інформаційної економіки сталого розвитку.

Йдеться про характеристики підприємця як носія підприємницької ідеї та джерела розвитку підприємництва, підприємницької діяльності як цілеспрямованої діяльності підприємця, підприємництва як результату їх поєднання. Актуалізується *термін «розвиток підприємництва»*, який висвітлює якісні зміни підприємництва як процесу, що має різні за рівнем, вагомістю, впливом та спрямованістю наслідки, які охоплюють у певний спосіб інноваційну, соціальну, економічну, технологічну, наукову та екологічну сфери, а також як явища, що має ключові компоненти (складові, форми та види, інфраструктуру підтримку).

В процесі дослідження виділені *базові категорії* (підприємство, підприємець, підприємницька діяльність) та *дотичні дефініції* розвитку підприємництва (бізнес, інноваційна функція, підприємницька функція, ризикованість, творчість, економічна основа, особиста свобода, вмотивованість, засновнича роль, партнерський характер, ризик, дохід, стратегічність тощо) утворюють змінне в часі його семантичне коло. У процесі дослідження їх еволюційних змін доведено, що змістовне наповнення поняття підприємництва постійно змінюється, хоча основними факторами впливу завжди залишаються: діюча політична система, рівень розвитку науки і техніки, зміна форми організації виробництва та його масштабованості, поточна ринкова ситуація, обіг коштів на цьому ж ринку, культура й освіта рівня населення.

Ретроспектива еволюція понять «підприємець» та «підприємство», систематизована у чотирьох періодах (до початку ХХ століття, перша половина ХХ століття, друга половина ХХ століття, початок ХХІ століття), продемонструвала поступове визнання визначальної ролі підприємця та підприємництва як соціально-економічного явища у розвитку суспільства в цілому, партнерського характеру підприємницької діяльності, підкріплене розвитком теорії у напрямку не лише нового тлумачення існуючих ознак економічної природи, відношення до ризику та інновацій тощо, а й утворення нових ознак і характеристик. Водночас зберігаються різні підходи до тлумачення і базових, і дотичних понять, засновані на різних цілях дослідженням, наданні переваги окремих ознакам.

Зокрема, комбіновані властивості підприємництва, що утворюються за рахунок інтегрування властивості підприємницької діяльності як процесу та підприємця як його суб'єкту:

- властивості підприємницької діяльності (інноваційна складова, ризикованість, стратегічність підприємницької функції, брак часу для діяльності у просторі);
- властивості підприємця (висока вмотивованість, самоорганізованість та наявність самодисципліни, самостійний характер поведінки).

Узагальненням ретроспективи розвитку понятійного апарату підприємництва визначено такі дотичні дефініції, що описують його розвиток, як: бізнес, інноваційна та підприємницька функції, ризикованість, творчість, економічна основа, особиста свобода, вмотивованість, засновнича роль, партнерський характер, ризик, дохід, стратегічність тощо. Розроблені на їх підставі *семантичні кола з чотирьох прототипами (концептами)* – підприємництво, підприємець, підприємницька діяльність, розвиток підприємництва – представлені як змінна в часі множина двох частин: константні елементи і ситуативні компоненти.

Константні елементи взаємозамінні, оскільки визначають однакове явище/процес чи його характеристику, а їхнє вживання є поширеним серед науковців. Константні елементи для концептів різні:

- підприємництво: бізнес, підприємницька діяльність;
- підприємницька діяльність: бізнес, ділова активність, приватна справа;
- підприємець: бізнесмен, капіталіст, суб'єкт підприємницької діяльності;
- розвиток підприємництва: розвиток бізнесу, розвиток підприємницької діяльності.

Ситуативні компоненти такі:

- підприємництво: інноваційна та підприємницька функції, творчість, економічна основа, засновнича роль, партнерський характер, ризик, дохід, стратегічність, соціальна відповідальність, розвиток;
- підприємець: бізнес, інновації, творчість, економічна основа, особиста свобода, вмотивованість, засновнича роль, партнерський характер, ризик, дохід, соціальна відповідальність, стратегічність;
- підприємницька діяльність: підприємець, інноваційна та підприємницька функції, ризикованість, творчість, економічна основа, особиста свобода, вмотивованість, засновнича роль, партнерський характер, цілі, дохід, стратегічність, соціальна відповідальність, розвиток;
- розвиток підприємництва: інноваційна та підприємницька функції, ризикованість, творчість, економічна основа, особиста свобода, вмотивованість, засновнича роль, партнерський характер, стратегічність, наслідки.

Семантичне коло для концепту «розвиток підприємництва» спирається на визнання варіативності концепту як категорії, поняття та терміну:

- надання розвитку підприємництва статусу категорії відбувається для широкого розуміння явища – як найбільш широкого поняття, обсяг якого не можна узагальнити ще більше;
- поняття відображує суттєві ознаки й характерні риси явища або процесу, тому надання розвитку підприємництва статусу поняття характеризує сукупність знань про нього, суттєві ознаки й характерні риси;
- назвою явища є термін, тому надання розвитку підприємництва статусу терміну точно відбиває зміст відповідного явища.

Інтерпретація семантики розвитку підприємництва щодо співвідношення його категорії та різних понять має такий вигляд: розвиток підприємництва (категорія) → розвиток складових підприємництва → розвиток форм підприємництва → розвиток інфраструктури підтримки підприємництва → розвиток видів підприємництва (сукупність понять).

Розвиток підприємництва як процес має наслідки, що проявляються на різних рівнях (мега, макро, мезо, мікро) та у різних сферах (інноваційній, соціальній, економічній, технологічній, науковій, екологічній), утворюючи зміни світового, національного, галузевого та регіонального масштабів, водночас змінюючи підприємців та відповідні підприємства. Це дозволяє висвітлити «підприємництво» у двох аспектах:

- як прикладне поняття, що висвітлює діяльність підприємця з позиції корисного для нього результату і вкладу у сфери соціально-економічного життя суспільства, яка має інноваційний характер або спирається на інновації, що отримується за наявності у підприємця компетентностей з економіки, управління і організації господарської діяльності в умовах ринку;
- як теоретичне поняття, що описує розгортання нового явища – інноваційно-інформаційної економіки сталого розвитку, яке висвітлює вклад підприємництва у її становлення та його якісні зміни.

У *першому випадку* підприємництво – це ініціативна діяльність підприємця задля досягнення корисного для нього результату і вкладу у сфери соціально-економічного життя суспільства на інноваційній основі, що отримується за наявності у нього компетентностей з економіки, управління і організації господарської діяльності в умовах ринку. У *другому випадку* – це багатофункціональне явище, двигун становлення інноваційно-інформаційної економіки сталого розвитку за рахунок утворення ефекту синергії його ресурсів та результатів.

Відповідно, стабільний активний розвиток підприємництва можна визначити як обов'язкову складову та передумову становлення та подальшого розвитку такої економіки.

Парадигма сталого розвитку пройшла тривалий шлях, умовно розділений *на три етапи*:

- 1) Становлення та поступового усвідомлення науковцями й суспільством основної ідеї;
- 2) Виокремлення економічної, соціальної та екологічної складових;
- 3) Обґрунтування концепції їх поєднання й утворення парадигми сталого розвитку.

Вона має суперечливий понятійний апарат, оскільки складність розуміння сталого розвитку полягає у поєднанні непок'єднуваного (оксиморонів) – різноспрямованості:

- розвитку, який є джерелом процесів та подій сьогодення;
- сталості як риси довгострокової спроможності об'єкту (системи) протидіяти зовнішнім та внутрішнім збурюванням.

Проте *декомпозиція поняття сталого розвитку на дві складові* (розвиток та його сталість), поглиблений аналіз кожної складової та їх подальший синтез довели, що поєднання оксиморонів при формуванні поняття цілком доречне, оскільки йдеться про тривалу перспективу. Саме у довгостроковій перспективі сталість неможлива без розвитку, тому сталий розвиток полягає у творчій еволюції системи, коли жодне перетворення всередині неї або зовнішній фактор не можуть вивести її зі стану динамічної рівноваги. За такого підходу суперечність понять «розвиток» і «сталість» усувається, оскільки перший означає забезпечення стійкості якісних змін економіки, екології та соціума. А рівень сталості розвитку прямо залежний від обсягів споживання відновлювальних ресурсів. *Сталий розвиток* – це модель функціонування інтегрованої соціо-еколого-економічної системи із обмеженими параметрами, що забезпечує збалансовану динамічну рівновагу між її компонентами тривалий час.

Генезис становлення парадигми сталості від появи перших передумов до виток демонструє глибинні процеси розвитку соціуму, довкілля та економіки за трьома стадіями, що розрізняються характером впливу людини на довкілля. Катастрофічні наслідки антропогенного впливу на екологію на третій стадії утворили широке коло глобальних проблем, вимагаючи негайної зміни відношення до способів їх ліквідації. Вкрай необхідною умовою для досягнення сталого розвитку є зміна світової структури виробництва та системи суспільних цінностей, покладених в її основу, трансформація стихійної ринкової форми господарювання в соціалізовану та екологізовану. Це вимагає свідомого цілеспрямованого впливу на головного учасника цих процесів – людину-особистість, яка приймає активну безпосередню участь в економічному житті суспільства. Це – підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність у різних сферах та масштабах. Саме він стає ключовою фігурою у формуванні соціально-економічної основи реалізації парадигми сталого розвитку.

Систематизація концептуальних підходів до досягнення сталого розвитку, довела, що вони суттєво розрізняються вагомістю складових, відношенням до економічного зростання, інноваційного розвитку і навколишнього середовища. Виділено *збалансований соціо-еколого-економічний концептуальний підхід*, що охоплює інноваційну, інформаційну та цифрову економіку, економіку знань, основою розвитку яких є інноваційний процес, що не шкодить зовнішньому середовищу, а також циркулярну економіку, акцентуючи повторне використання матеріалів, створення доданої вартості за допомогою інноваційних інтелектуальних рішень. Вона її спирається на принципи сталого розвитку, екологічні інновації та екологічно чисті технології, відновлюючи довкілля. Хоча всі наведені підходи впливають на інститут та механізм підприємництва, лише циркулярна економіка змінює принципи та джерела розвитку. Вона бачить джерело розвитку у відходах виробництва та споживання, змінюючи ринки та споживачів, утворюючи нові можливості для розвитку підприємництва. Останні розширюються й тому, що у XXI столітті виникла множина революційних наукових і технологічних досягнень, зокрема, альтернативної енергетики, генних і смарт-технологій, виникло інформаційне суспільство.

Країна, що обрала шлях сталого розвитку, як соціо-еколого-економічна система з новими властивостями змінює вектор інноваційної функції підприємництва на досягнення цілей сталого розвитку, тому розвиток останнього в такій країні має певні особливості.

По-перше, підприємництво набуває статус принципово важливого явища, виступаючи одним з його головних стейхолдерів, який грає потрійну роль як:

- вагомий фактор,
- частина економічної складової та
- механізм забезпечення сталого розвитку, утворюючи соціально-економічну основу останнього.

По-друге, розширюється функціонал підприємництва, оскільки до традиційних функцій, таких як інноваційна, організаційна та ін., що системно описують його сутність, додається специфічна функція – провайдерсько-активаторна, яка передбачає активну участь підприємців та підприємницьких структур у забезпеченні сталого розвитку у процесі здійснення ними своєї підприємницької діяльності.

По-третьє, змінюється вектор інноваційної функції у бік еколого-орієнтованого (а з часом – екологічного) та соціального підприємництва.

По-четверте, для вітчизняних реалій можна додати ще несприятливі початкові умови сталого розвитку, що полягають у тривалій економічній кризі та незбалансованому (а у певні періоди часу депресивному) розвитку підприємництва, гальмують та ускладнюють процес зміни функціоналу

підприємництво. Функціонал моделі переходу до сталого розвитку має підтримувати традиційні та нові специфічні функції підприємництва.

Модель управління підприємництвом складається з формальної (нормативної або адміністративно-організаційної) і неформальної (соціокультурної з фундаментальними цінностями й нормами) систем управління. Формальну систему управління порівнюють з офіційною ідеологією влади і стандартними державними засобами регулювання підприємницької діяльності, а неформальну – зі справжньою системою норм поведінки, що визначається цінностями домінуючих груп. Механізм дії неформальної системи управління передбачає визначені функції, керуючі впливи (сигнали), контроль.

Неформальна система зорієнтована на індивідуальність, інновації, чинить опір формальній системі управління. Формальна система спирається на організаційну структуру суспільства, неформальна – на його соціо-культурну сферу. Неформальна система, яка є реальним механізмом управління, функціонує жорстко, як злагоджена дія елементів «соціальних мереж», втілених у відповідних соціокультурних цінностях і фундаментальних нормах поведінки, неформальних правилах гри. За такого управління головна роль належить лідеру, який створює матеріальні (нові техніко-технологічні) та соціокультурні (нові символічні) елементи господарського середовища, причому елементи субкультури (ідеологія, філософія, стереотипи, символи, специфічна мова спілкування, ритуали, вірування) наповнюють глибоким змістом кожний акт поведінки підприємця.

Висновки

З огляду на це, якщо держава прагне стати прогресивним суб'єктом управління підприємництвом, вона повинна здійснити нормативно-інституційні перетворення передусім на правовому рівні, адекватно співвіднесені з конкретним соціокультурним рівнем підприємницьких прошарків як об'єкта управління, з домінуючими груповими цінностями, мотиваціями, моделями поведінки. Проведене дослідження дістало наступних висновків:

- еволюція понятійно-категорійного апарату підприємництва триває та постійно адаптується до нових умов. Ретроспективне дослідження понять «підприємець» і «підприємництво» продемонструвало поступове визнання визначальної ролі підприємця та підприємництва як соціально-економічного явища;
- базові категорії поняття підприємництва та їх синонімічні дефініції утворюють певне семантичне коло. Розроблені семантичні кола з чотирьох прототипами (концептами), які поділяються на константні елементи та ситуативні компоненти. Okремо побудована інтерпретація семантики поняття «розвитку підприємництва» щодо співвідношення його категорії та різних понять;
- визначено, що розвиток підприємництва як процес має певні наслідки. Його можна визначити як обов'язкову складову та передумову для подальшого становлення інноваційно-інформаційної економіки сталого розвитку. Тому функціонал моделі переходу до сталого розвитку має підтримувати традиційні та нові специфічні функції підприємництва;
- досліджено парадигму сталого розвитку та визначено, що суперечність понять «розвиток» і «сталість» усувається, оскільки перший означає забезпечення стійкості якісних змін економіки, екології та соціума, а рівень сталості розвитку прямо залежний від обсягів споживання відновлювальних ресурсів. Генезис становлення парадигми сталості від появи перших передумов до виток демонструє глибинні процеси розвитку соціума, а систематизація концептуальних підходів до досягнення сталого розвитку, довела, що вони суттєво розрізняються вагомістю складових, відношенням до економічного зростання, інноваційного розвитку і навколишнього середовища.

Abstract

The generalization of the conceptual foundations of the development of entrepreneurship through epistemology is given little importance by scientists today. Although the evolution of the concepts of "entrepreneur" and "entrepreneurship" has already been studied in recent years, but the phenomenon of "entrepreneurship development" is constantly continuing and adapting to modern conditions. That is, the study is not only the terminology itself, but also its environment. This approach can be considered authorial, because other researchers usually consider only individual concepts or a small number of its groups.

Given this, if the state seeks to become a progressive subject of business management, it must carry out regulatory and institutional changes primarily at the legal level, adequately correlated with the specific socio-cultural level of the business community as an object of management, with dominant group values, motivations, models behavior.

The evolution of the conceptual and categorical apparatus of entrepreneurship is constantly continuing and adapting to modern conditions, and the basic categories of the concept of entrepreneurship and their synonymous definitions form a certain semantic circle.

A retrospective study of the concepts of "entrepreneur" and "entrepreneurship" demonstrated the gradual recognition of the constitutive role of entrepreneurship and entrepreneurship as a socio-economic phenomenon.

The development of entrepreneurship as a process has certain consequences. It can be defined as a mandatory component and prerequisite for the further development of innovation and information economy of sustainable development. The genesis of the paradigm of sustainability from the appearance of the first preconditions to the origins demonstrates the deep processes of society development, and the contradiction of "development" and "sustainability" is eliminated, as the former means ensuring the sustainability of qualitative changes in economy, ecology and society, renewable resources.

Systematization of conceptual approaches to achieving sustainable development has proved that they differ significantly in the importance of components, attitudes to economic growth, innovative development and the environment. The functionality of the model of transition to sustainable development should support traditional and new specific functions of entrepreneurship.

Список використаної літератури:

1. Боголюбов В.М. Стратегія сталого розвитку : [підруч. для ВНЗ] / В.М. Боголюбов, М.О. Клименко, Л.Г. Мельник, В.А. Прилипка; [ред.: В.М. Боголюбов]. – Херсон: Олді-плюс, 2012. – 444 с.
2. Ватченко О.Б. Виникнення та аналіз поняття «сталий розвиток» / О.Б. Ватченко, В.М. Ільченко // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Зб. наук. пр. «Економічні науки». – Дніпропетровськ, 2011. – Вип. 1. – С. 64-68.
3. Герасимчук З.В. Теоретичні основи інституційного забезпечення стимулювання сталого розвитку регіону / З.В. Герасимчук, В.Г. Поліщук // Регіональна економіка. – 2011. – № 4. – С. 30-47.
4. Гражевська Н.І. Теорія економічного розвитку Й. Шумпетера в контексті синергетичної парадигми / Н.І. Гражевська // Науковий вісник Чернівецького національного університету : зб. наук. праць. – Чернівці, 2011. – Вип. 579-580. – С. 19-23.
5. Гречко Т.К. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку : [навч. посіб.] / Т.К. Гречко, С.А. Лісовський, С.А. Романюк, Л.Г. Руденко. – Херсон: Грін Д.С., 2015. – 264 с.
6. Данилишин Б. Соціальна безпека – підґрунтя сталого розвитку / Б. Данилишин, В. Куценко // Вісник Національної академії наук України. – 2010. – № 1. – С. 20-28.
7. Зайцева Л.О. «Сталий розвиток»: теоретичний аспект / Л.О. Зайцева // Бізнес Інформ. – 2018. – № 12. – С. 15-20.
8. Оробець І.В. Історико-генетичний підхід у дослідженні еволюції концепції сталого розвитку / І.В. Оробець // Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. – 2015. – № 8. – С. 98-101.
9. Савків У.С. Інтегральна оцінка сталого розвитку регіону / У.С. Савків // Бізнес Інформ. – 2012. – №1. – С. 45-50.
10. Свистун К.О. Генезис поняття "сталий розвиток" та підходи до його запровадження / К.О. Свистун // Молодий вчений. – 2017. – № 2. – С. 326-333.
11. Тихоненко Д.Г. Екологічні парадигми і ноосфера В.І. Вернадського / Д.Н. Тихоненко // Вісник ХНАУ. Грунтознавство. – 2013. – № 1. – С. 5-7.
12. Філіппова С.В. Проблемні аспекти управління процесом зміцнення економічної безпеки підприємств як суб'єктів підприємницької діяльності в умовах забезпечення сталого розвитку економіки України / С.О. Черкасова, С.В. Філіппова // Економічні інновації: Зб. наук. пр. – Одеса, 2013. – Вип. 52. – С. 198-205.
13. Модель сталого розвитку для України: системний підхід, методологія переходу : [моногр.] / [С.К. Харічков, Б.В. Буркинський, В.М. Осипов, О.В. Моліна та ін.]. – Одеса: Вид-во ІПРЕД НАНУ, 2012. – 59 с.
14. Яциковський Б.І. Екологічні аспекти економічного розвитку в концепції Сергія Подолинського / Б.І. Яциковський // Економічний форум. – 2016. – № 2. – С. 39-46.
15. Філіппов В.Ю. Принципи політики переходу України до сталого розвитку / В.Ю. Філіппов // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2018. – № 3, Т.3. – С. 236-242.
16. Creech. H. The Sustainable Development Timeline: Brochure [Електронний ресурс] / H. Creech // IISD. – [7th Edition]. – 2012. – 13 р. – Режим доступу: http://www.iisd.org/sites/default/files/publications/sd_timeline_2012.pdf. – Доступно на 01.010.2018. – Назва з екрана.

References:

1. Boholiubov, V.M. & Klymenko, M.O. & Melnyk, L.H. & Prylypko V.A. (2012). Sustainable development strategy. Kherson: Oldi-plius, 444 [in Ukrainian].
2. Vatchenko, O.B. (2011). Origin and analysis of the concept of "sustainable development". Visnyk Dnipropetrovskoi derzhavnoi finansovoi akademii: Zb. nauk. pracz: "Ekonomichni nauky", 1, 64-68 [in Ukrainian].
3. Herasymchuk, Z.V. & Polishchuk, V.H. (2011). Theoretical bases of institutional support of stimulation of sustainable development of the region. Rehionalna ekonomika, 4. 30-47 [in Ukrainian].
4. Hrazhevskaya, N.I. (2011). J. Schumpeter's theory of economic development in the context of the synergetic paradigm. Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu : zb. nauk. pracz, 579-580, 19-23 [in Ukrainian].
5. Hrechko, T.K. & Lisovskyi, S.A. & Romaniuk, S.A. & Rudenko L.H. (2015). Public administration in ensuring sustainable (balanced) development. Kherson: Hrin D.S., 264 [in Ukrainian].
6. Danylyshyn, B.M. & Kutsenko, V.I. (2010). Social security is the basis of sustainable development. Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 1, 20-28 [in Ukrainian].
7. Zaitseva, L.O. (2018). "Sustainable development": theoretical aspect. Biznes Inform, 12, 15-20 [in Ukrainian].
8. Orobets, I.V. (2015). Historical and genetic approach in the study of the evolution of the concept of sustainable development. Visnyk KNU im. Tarasa Shevchenka, 8, 98-101 [in Ukrainian].
9. Savkiv U.S. (2012). Integral assessment of sustainable development of the region. Biznes Inform, 1, 45-50 [in Ukrainian].
10. Svystun, K.O. (2017). The genesis of the concept of "sustainable development" and approaches to its implementation. Molodyi vchenyi, 2, 326-333 [in Ukrainian].
11. Tykhonenko, D.H. (2013). Ecological paradigms and the noosphere by Vernadsky V.I. Visnyk KhNAU. Gruntoznavstvo, 1, 5-7 [in Ukrainian].
12. Filyppova, S.V. & Cherkasova, S.O. (2013). Problematic aspects of managing the process of strengthening the economic security of enterprises as business entities in terms of ensuring sustainable development of Ukraine's economy. Ekonomichni innovatsii: Zb. nauk. pracz, 52, 198-205 [in Ukrainian].
13. Kharichkov, S.K. & Burkynskyi, B.V. & Osypov, V.M. & Molina O.V. & ... (2012). Sustainable development model for Ukraine: system approach, transition methodology. Odesa: Vyd-vo IPREED NANU, 59 [in Ukrainian].
14. Yatskovskyi, B.I. (2016). Ecological aspects of economic development in the concept of Serhiy Podolinsky. Ekonomichni forum, 2, 39-46 [in Ukrainian].
15. Filippov, V.Yu. (2018). Principles of Ukraine's transition to sustainable development policy. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya "Ekonomichni nauky", 3/3, 236-242 [in Ukrainian].
16. Creech, H. (2012.). The Sustainable Development Timeline: Brochure. IISD, 7th Ed., 13, URL: http://www.iisd.org/sites/default/files/publications/sd_timeline_2012.pdf.

Посилання на статтю:

Філіппов В. Ю. Концептуальні засади і епистемологія розвитку підприємництва як соціально-економічного явища. / В. Ю. Філіппов // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2019. – № 4 (10). – С. 138-144. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejopu/2019/No4/138.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3835789

Reference a Journal Article:

Filippov V. Y. Conceptual principles and epistemology of business development as a socio-economic phenomenon. / V. Y. Filippov // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2019. – № 4 (10). – P. 138-144. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/ejopu/2019/No4/138.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3835789

